

Nöroşirurji Yoğun Bakım Ünitesinde Hasta Ailesinin Gereksinimleri

Needs of the Patient's Family in the Neurosurgical Intensive Care Unit

Gülay ALTUN UĞRAŞ¹, Gamze BOZKUL², Hasan ŞEREN³

¹Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Mersin
· gulay.altun@yahoo.com · ORCID > 0000-0001-6804-5035

²Tarsus Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Mersin
· gamze.bozkul@gmail.com · ORCID > 0000-0002-7509-9741

³İskenderun Devlet Hastanesi, Hatay
· hsnrn7@gmail.com · ORCID > 0000-0002-2710-8164

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Derleme Makalesi/Review Article

Geliş Tarihi/Received: 17 Haziran/June 2023

Kabul Tarihi/Accepted: 01 Kasım/November 2023

Yıl/Year: 2023 | **Cilt – Volume:** 8 | **Sayı – Issue:** 3 | **Sayfa/Pages:** 443-454

Atıf/Cite as: Altun Uğraş, G., Bozkul, G., Şeren, H. "Nöroşirurji Yoğun Bakım Ünitesinde Hasta Ailesinin Gereksinimleri"
Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi 8(3), Aralık 2023: 443-454.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Gamze BOZKUL

NÖROŞİRURJİ YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE HASTA AİLESİNİN GEREKSİNİMLERİ

ÖZ

Nöroşirürji yoğun bakım ünitesi ani ve beklenmedik şekilde ortaya çıkan yaralanma/hastalıklar ile planlı ameliyatlar sonrası hastaların tedavi ve bakımlarının yapıldığı özellikli alanlardır. Nöroşirürji yoğun bakım ünitesine hastaların yatışları sadece hastalar için değil aileleri için de stresli ve zorlayıcı bir durumdur. Yoğun bakım ünitesinde hastası yatan ailelerin birçok gereksinimi olmakla birlikte bu gereksinimler karşılanamamaktadır. Hasta ailelerinin güven ve bilgi başta olmak üzere yakınlık, destek ve konfor gereksinimleri bulunmaktadır. Yoğun bakım ünitesinde hastası yatan ailelerin gereksinimlerinin karşılanmasında; aile merkezli bakımın benimsenmesi, açık ziyaret politikalarının oluşturulması ve yoğun bakım ünitesi ekibi ile iletişimin sağlanması ve sürdürülmesi etkili yaklaşımlardır. Yoğun bakım hemşireleri; aile üyelerini hastalarının bakımına ve hastasıyla ilgili kararlara aktif katılımını sağlayarak, hastalarının ziyaret olanaklarını planlayarak, yoğun bakım ünitesi ekibiyle sürekli iletişim yollarını açık tutarak, güven ilişkisini geliştirebilir ve ailelerin bilgi gereksinimini karşılayabilir. Bu derlemenin amacı, nöroşirürji yoğun bakım ünitesinde hastası olan ailelerin gereksinimlerini ve bunları karşılamaya yönelik yaklaşımları güncel literatür doğrultusunda aktarmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hasta Ailesi Gereksinimleri; Hemşire; Nöroşirürji Yoğun Bakım Ünitesi.

NEEDS OF THE PATIENT'S FAMILY IN THE NEUROSURGICAL INTENSIVE CARE UNIT

ABSTRACT

Neurosurgical intensive care units are specialised areas where patients are treated and cared for after sudden and unexpected injuries/illnesses and planned surgeries. Hospitalisation of patients in the neurosurgical intensive care unit is a stressful and challenging situation not only for patients but also for their families. Although families whose patients are hospitalised in the intensive care unit have many needs, these needs cannot be met. Patient families have needs for closeness, support and comfort, especially trust and information. Adopting family-centred care, establishing open visit policies, and ensuring and maintaining communication with the intensive care unit team are effective approaches to meet the needs of families with patients in the intensive care unit. Intensive care nurses can improve

the relationship of trust and meet the information needs of families by ensuring the active participation of family members in the care of their patients and decisions related to their patients, planning the visiting opportunities of their patients, and keeping open the ways of continuous communication with the intensive care unit team. The aim of this review is to present the needs of families with patients in the neurosurgical intensive care unit and approaches to meet these needs in line with the current literature.

Keywords: Patient Family Needs; Nurse; Neurosurgery Intensive Care Unit.

GİRİŞ

Yoğun bakım üniteleri (YBÜ); yaşamsal tehlikesi olan veya gelişme riski taşıyan hastaların ileri teknolojik cihazlarla sürekli izleminin yapıldığı, kapsamlı hemşirelik bakımının verildiği, multidisipliner bir anlayışla hizmet sunulan birimlerdir (Perrin 2018a; Marshall ve ark., 2017). Nöroşirürji YBÜ ise subaraknoid kanama, arteriyovenöz malformasyonlar, intrakraniyal kanama, beyin tümörleri, spinal kord ve kafa travması gibi ani ve beklenmedik şekilde ortaya çıkan yaralanma/hastalıklar ile planlı ameliyatlardan sonrasi hastaların tedavi ve bakımlarının yapıldığı özellikli alanlardır. Bu hastalar yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen ciddi fiziksel ve bilişsel hasarlara neden olan hastalıklar nedeniyle yüksek mortaliteye sahiptir (Poi ve ark., 2022; Lawson ve Strohm, 2021).

Hastaların YBÜ'ye yatışı sadece hastalar için değil aileleri için de stresli ve zorlayıcı bir durumdur (Shorofi, Jannati, Moghaddam ve Yazdani-Charati, 2016). Hasta ailesi, sevdikleri birinin durumunun kritik olması, hastalığın prognozunun belirsizliği, hastalarıyla ilgili yeterince bilgi alınmaması, YBÜ ekibinin olumsuz davranışları, yabancı YBÜ ortamı, YBÜ'de kullanılan karmaşık ekipmanlar ve bu alışılmadık hatta bunaltıcı ortamda, zor kararlar verme gibi çeşitli olumsuz duygular yaşamaktadır (Harlan ve ark., 2020; Karahan, Akın ve Çelik, 2020). YBÜ'de hastalığın doğası gereği hastaya öncelik verilmekte ve hasta ailelerinin durumu göz ardı edilebilmektedir. Oysaki hasta aileleri de hastalarla benzer duyguları yaşamaktadır (Karahan ve ark., 2020; Baykal ve Koç Tütüncü 2017). Aile sadece hasta için gerekli bazı malzemelerin tedarik edilmesi veya evrak kayıt gibi işlemlerin yürütülmesini yapan bireyler olarak görülebilmektedir. Ancak hemşireliğin felsefesinde de yer alan "bütüncül bakım" anlayışıyla hastalara ailesiyle birlikte bakım verilmelidir (Karahan ve ark., 2020). Hasta ve ailesi; bilinmezlik korkusu, çaresizlik, suçluluk, kaybetme korkusu, yabancı ortam, gelecek endişesi ve aile yapısının etkilenmesi gibi çeşitli olumsuz duygular yaşamaktadır (Perrin, 2018b; Scott, Thomson ve Shepherd, 2019; Gaeni, Farahani, Seyedfatemi ve Mohammadi, 2015). Bu olumsuz duygularla baş edilebilmesi ve YBÜ'de ailelerin gereksinimlerinin karşılan-

ması, kritik durumdaki aile üyesinin bakımına ailelerin dahil edilmesi ve desteklenmesiyle sağlanabilir (Al-Mutair, Plummer, O'Brien ve Clerehan, 2013). Harlan ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları karma metodolojinin (nitel ve nicel yöntemler) kullanıldığı çalışmada; hastası YBÜ'de yatan hasta ailesinin hastanedeyken %65'inin psikolojik sorunlar yaşadığı [depresyon (%33), anksiyete (%65), travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) (%36)] olduğu belirlenmiştir. Taburcu edildikten sonra ilk 90 gün içerisinde bu sorunların azalmasına karşın %48'inin devam ettiği görülmüştür. Bu çalışmada ailelerin üzüntü, öfke ve korku gibi duyguları daha yoğun yaşadığı belirlenmiştir. Aileler üzüntü nedenlerini, hastasını kritik durumda görme, hastasının sağlık durumunun aynı kalması, daha fazla zaman geçirmediği için pişmanlık ve suçluluk duygusu yaşaması, tedavinin sonlandırılmasına yönelik karar verici olması, kayıp yaşayacağını öngörmesi olarak ifade etmiştir. Ailelerde öfke nedenlerini; onları dinlemediği, yeterli zaman ayırmadığı ve hastasının isteklerine saygı göstermediğini düşündüğü için YBÜ ekibine, diğer aile üyelerine, yeterli yoğun bakım bekleme odası/alanı olmamasından duydukları hayal kırıklığı nedeniyle hastane/sağlık kurumuna yönelik olarak belirtmiştir. Korku nedenlerini ise aileler geleceğe dair belirsizlik, bilinmezlik korkusu, kritik hastalık nedeniyle yaşamlarının olumsuz etkileneceğini düşünmek olarak söylemiştir (Harlan ve ark., 2020). YBÜ'de yatan hasta ailelerinin beklentilerini; eğitim düzeyleri, hastalarının bilinç durumu, YBÜ'de kalış süresi ve hastayı ziyaret süreleri etkilemektedir (Ören, 2018). Ailenin gereksinimleri karşılanırken, bu gereksinimlerin yanı sıra ailenin özelliklerini de temel alan hemşirelik girişimleri planlanmalıdır (Imanipour, Kiwanuka, Akhavan Rad, Masaba ve Alemayehu, 2019; Ören, 2018). Hasta ailesine destek ve hasta merkezli iletişime odaklanan girişimler, hasta ailesi tarafından algılanan bakım kalitesini artıracak ve iş birliği kültürünü teşvik edecektir (van Mol ve ark., 2017). Özellikle nöroloji/nöroşirürji YBÜ'de yatan hastaların uzun vadeli prognozlarının genellikle belirsiz olması ve hastalar ile iletişim kurulamaması, hasta aileleri ile iş birliğinin önemini ortaya koymaktadır (Hwang ve ark., 2014). Bu derlemenin amacı, nöroşirürji YBÜ'de hastası olan ailelerin gereksinimlerini ve bunları karşılamaya yönelik yaklaşımları güncel literatür doğrultusunda aktarmaktır.

NÖROŞİRÜRJİ YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARIN AİLELERİNİN GEREKSİNİMLERİ

Nöroşirürji YBÜ'ye hastaların yatışları genellikle intrakraniyal kanama veya travmatik beyin yaralanması gibi sağlık sorunları nedeniyle hem hasta hem de aileler için ani ve beklenmedik şekilde gerçekleşmektedir (Poi ve ark., 2022). Bu hastalar, daha önce herhangi bir hastalıklarının olmaması ve nörolojik hastalığın işlevsel olarak engelleyici doğası nedeniyle diğer YBÜ hastalarından ayrılmaktadır (Frontera ve ark., 2015).

Kritik bir hastalık nedeniyle YBÜ'de yatan hastaların yakınlarının birçok gereksinimi bulunmakla birlikte yapılan araştırmalar hasta yakınlarının gereksinimlerinin yeterince karşılanmadığını ortaya koymuştur (Creutzfeldt ve ark., 2021; Hirsberg ve ark., 2020; Kang, Cho ve Choi, 2020; Karahan ve ark. 2020; Alsharari, 2019). YBÜ'de hastası yatan ailelerin gereksinimlerini Molter 1979 yılında tanımlamış ve bu gereksinimlerin güven, bilgi, yakınlık, destek ve konfor açısından değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Molter, 1979). Aile üyelerinin farklı gereksinimlerinin belirlenmesi, YBÜ hastalarına ve yakınlarına mümkün olan en iyi bakım ve desteğin sunulmasına yönelik etkili iletişim ve faydalı iş birliğinin geliştirilmesinde kilit rol oynamaktadır (Alsharari, 2019). Yapılan araştırmalarda hasta ailelerinin en fazla güven (Şeren 2022; Karahan ve ark., 2020; Alsharari, 2019) ve bilgiye gereksiniminin (Şeren 2022; Terzi, Polat, Katran, Kıraner ve Kol, 2022; Alsharari 2019) olduğu saptanmıştır. Hemşireler YBÜ'de yatan hastaların ailelerinin gereksinimlerine yanıt verirken, hangi gereksinimin daha öncelikli olduğunun da farkında olmalıdır (Imanipour ve ark., 2019). Yapılan araştırmalarda YBÜ hastaları ve ailelerine bakım veren hemşirelerde, aile üyelerinin en fazla güven ve bilgiye gereksinimi olduğunu ifade etmiştir (Khatri Chhetri ve Thulung, 2018; Almagharbeh, Alhassan, Motlaq ve Almagharbeh, 2019).

Güven Gereksinimi: Güven, kişilerarası iletişimin başlamasında ve devam ettirilmesinde gerekli olan önemli bir duygudur. Hasta ailesinin YBÜ ekibine güven duyması; hastalarının bakım ve tedavilerine katılımlarını, kritik durumlar karşısında karar verme süreçlerini etkilemektedir. Sağlık ekibi ve hasta yakınları arasında güven duygusunun gelişmesi alınan tıbbi hizmetten memnuniyeti arttırmaktadır (Hirshberg ve ark., 2020; O'Connor, Brenner ve Coyne, 2019). İletişim engelleri, etkisiz- tutarsız iletişim, hastayı, YBÜ ekibini ve ortamı görememe, katı ziyaret kısıtlamaları, YBÜ ekibinin yetersiz ilgisi ve iş birliği eksikliği gibi durumlar, hasta ailesinin YBÜ ekibine güven duymasını azaltabilmektedir. Ailenin hastalarına özen gösterildiğine tanık olmaları, YBÜ ekibi ile bağ kurmalarına ve kendilerini ekibin bir parçası gibi hissetmelerine yardımcı olmaktadır (Bharadwaj, Umamaheswara Rao, Hegde ve Chakrabarti, 2022; Yeh ve ark., 2020). Nöroloji ve nöroşirürji YBÜ'de hasta ailelerinin memnuniyetinin değerlendirildiği bir araştırmada; YBÜ ekibi tarafından hastalarının durumu hakkında bilgilendirilme sıklığı, YBÜ ekibinin soruları ve endişeleri hakkında yeterli zaman ayırmaması, hasta ailelerinin en düşük memnuniyetinin olduğu alanlar olarak belirtilmiştir. Araştırmacılar, YBÜ ekibi tarafından etkisiz ve tutarsız iletişimin aile üyelerinin endişesini arttırdığını vurgulamaktadır (Bharadwaj ve ark., 2022). YBÜ'de hasta ailesinin bulunmamasının; enfeksiyon riskini arttırdığı inancı, YBÜ ekibinin iş yükünü arttırdığı düşüncesi, her an bakım gereksiniminin olması ve ziyaret nedeniyle bakıma ara verilmesi, ailenin uzun süre YBÜ'de kalması nedeniyle bakımın kesintiye uğraması vb. nedenlerden dolayı YBÜ'lerde geleneksel olarak sıkı ziyaret politikaları/ziyaret kısıtlaması uygulanmaktadır. Hasta ailesi, sevdiklerinden uzakta, hastalarıyla temas kuramamakta, bakım ortamını bilmedikleri için hemşire ve he-

kim davranışlarını eksik hatta bazen yanlış algılayabilmekte, hastalarına yeterli bakımın sağlanıp sağlanmadığı konusunda şüphe ve endişe yaşayabilmektedir (Kamali, Imanipour, Emamzadeh Ghasemi ve Razaghi, 2020). Hasta ailesinin YBÜ'de hastalarına mümkün olan en iyi bakımın verildiğinden emin olmak istemeleri, en temel gereksinimidir (Dharmalingam, Kamaluddin, Hassan ve Zaini 2016; Gaeni ve ark., 2015). YBÜ'de planlı aile ziyaretleri ve hastaların bazı bakımlarına ailenin katılmasının sağlanması hem hastaların hem de aile üyelerinin kaygısını azaltmaktadır (Kamali ve ark., 2020). Özellikle COVID-19 pandemisinin ağır yaşandığı dönemlerde, alınan kararlarla hastaneler ziyaretleri engellemiştir. Değişen pandemi seyri ile zaman içerisinde ziyaret saatlerinde düzenlemeye gidilerek sınırlı sayıda aile üyesi kabul edilmiştir. Hastalarla uzun zaman geçirememek, aile üyelerinin stresinin ve hayal kırıklığının artmasına neden olmuştur. Bu sorunu gidermek için YBÜ çalışanları, hastaların ve aile üyelerinin birbirlerini görmelerini ve iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla teknolojik yöntemlerden yararlanmıştır (Tosi ve ark., 2021). Sanal ortamda hasta ziyaretlerinin; hasta ailelerinin düzenli ve tutarlı bilgi almalarını kolaylaştırırken hemşirelerin hasta yakınlarıyla empati kurma ve onları duygusal yönden destekleme becerilerini etkin kullanamamasına neden olmuştur (Creutzfeldt ve ark., 2021). Kennedy ve arkadaşlarının (2021) COVID-19 nedeniyle YBÜ'de yatan hastaların yakınlarıyla iletişim kurmaları için kullanılan tele sağlık (telefon ve videolu görüşme) yönteminin etkinliğini değerlendirdiği araştırmasında; hasta aileleri yüz yüze görüşme yöntemini daha etkili bulduğunu ancak bilgi paylaşımı açısından tele sağlığın da etkili olduğunu bildirmiştir. Sağlık çalışanları ise bu yöntemi kullandıkları görüşmelerde hasta yakınlarıyla yeterince empati kuramadıklarından yakınmışlardır. Galazzi ve arkadaşlarının (2023) hasta yakınlarının ölümle ilgili olumsuz düşüncelerini azaltmak amacıyla yaptıkları çalışmada; hasta ailelerini (eşi/kızı/oğlu) (%96,4) görüntülü aramayla hastaları ile görüştürmüş ve aileler bu yöntemin yararlı olduğunu belirtmişlerdir ancak hepsi (%100) hastasını ziyaret etmeyi istemiştir. Çalışmada ölümle ilgili yaşanan stresi azaltmada görüntülü arama yönteminin yeterli olmadığı saptanmıştır.

Bilgi Gereksinimi: Hasta ailesinin en önemli gereksinimlerinden biridir. Yapılan araştırmalarda; hasta ailesinin güven gereksiniminden sonra en önemli 2. gereksinimin bilgi olduğu bildirilmektedir (Şeren 2022; Karahan ve ark., 2020). Nöroşirürji YBÜ'deki hastaların aileleri acil durumlara veya sevdiklerinin ameliyatlarına hazırlıklı olamayabilirler. Bu hastalarda, nörolojik defisit riski de oldukça yüksektir (Bharadwaj ve ark., 2022). Ayrıca komada olan hastalarda (hastalarından herhangi bir yanıt alamadıklarından) (Alsharari, 2019) ailelerin bilgi gereksinimi daha fazladır (Bharadwaj ve ark., 2022). Yeterli bilgi alınmaması hasta ailesinin bakım memnuniyetini azaltmaktadır (Bharadwaj ve ark., 2022; Alsharari, 2019). Wetzig ve Mitchell (2017) YBÜ'de travmatik beyin yaralanmasını da içeren travma hastalarının ailelerinin gereksinimlerini belirledikleri araştırmalarında; ailelerin bilgi gereksinimini en karmaşık ve önemli gereksinim olarak belirtmişlerdir. Ayrıca aileler; umudu koruma, desteklenme ve hastanın bakımına dahil olma gerek-

sinimlerinin de bulunduğunu ifade etmişlerdir. Ülkemizde bilgilendirme hastaya, hasta yakınına veya kanuni temsilcisine yapılmaktadır. YBÜ'de yatan hastaların ailelerinin bu gereksinimi, kurum tarafından uygun görülen günün belirli saatlerinde gerçekleştirilmektedir. Bu bilgilendirme hastalığın nedenleri ve gidişatı, tedavinin genel hatları, alternatif tedavi seçenekleri, tedavinin hasta sağlığına etkileri, olası komplikasyonlar, tedaviyi reddetme hakkı, olası riskler, tıbbi yardıma nasıl ulaşılabileceğini kapsamaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2016). Hasta ailesi ise YBÜ'de yatan hastasıyla ilgili en fazla sağlık durumu, sağlık durumundaki gelişmeler/değişiklikler, uygulanan tedavinin sonuçları, gelecek tedavi programı, YBÜ ortamı, kullanılan ekipmanlar hakkında bilgiye gereksinim duymaktadır (Kang ve ark., 2020; Abdel-Aziz, Ahmed ve Younis, 2017). YBÜ ekibinin (hekim, hemşire, vd.) hasta ailesine verdiği bilgi desteği; stresli durumlara ailenin daha iyi uyum sağlamasına, hastadan beklentilerinin daha gerçekçi olmasına yardım etmektedir (Gaeeni ve ark., 2015). Hekim; hastanın durumu, prognozu ve tedavisi hakkında bilgi verirken, hemşire; hastanın günlük bakımı, ailenin bakımdaki rolünün ne olması gerektiği vb. konularda bilgi vermektedir (Perrin 2018b). Gündoğan ve Neşe'nin (2022) araştırmasında; hasta ailesinin hemşirelerden beklentisinin ve hastaya verilen bakımdan memnuniyetlerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Ailelerin en önemli beklentileri ise istedikleri zaman soru sorabilmeleri ve bilgi gereksinimlerinin karşılanmasıdır. YBÜ ekibi bilgilendirme için yeterli zaman ayırmama, yeterli bilgi vermeme, bilgilendirme sırasında tıbbi terim kullanma, tutarsız bilgi verme, kalıplaşmış cümleler kurma gibi durumlardan kaynaklı hasta yakınları ile iletişim sorunları yaşayabilmektedir. Bundan dolayı sağlık ekibinin ailenin bilgi gereksiniminin farkında olması önem arz etmektedir (Terzi ve ark., 2022; Baykal ve Koç Tütüncü, 2017).

Yakınlık Gereksinimi: Bu gereksinim hasta ailesinin hastalarını fiziksel ve duygusal yönden desteklemeleri ve onların yanında olmalarını kapsamaktadır. YBÜ hastalarının aileleriyle sürekli iletişiminin sağlanması, ailelerin doğru karar verme süreçlerine yardımcı olmakta hem ailenin hem de hastanın psikolojisi üzerinde olumlu etki bırakmaktadır (Bambi, Iozzo, Rasero ve Lucchini, 2020; Ölçüm, Özşen, Diken, Yazla ve Karadere, 2018). YBÜ'de yatan hastaların ailelerinin yakınlık gereksinimi karşılanmadığında daha fazla anksiyete ve depresyon belirtileri yaşamaktadırlar (Ölçüm ve ark., 2018). Nixon ve arkadaşlarının (2013) araştırmasında; sağlık ekibinin nöro-onkoloji hastaları ve aileleri için manevi bakımın sağlanmasına gereksinimi olduğu bulunmuştur. Özellikle hemşireler hasta ailelerinin manevi gereksinimlerini; yaşam sonuna yönelik kararlarda güçlük yaşayanları destekleme, yaşamın anlamını yeniden keşfetmeyi teşvik etme ve konuşmak için alan, zaman ve mahremiyet sağlama şeklinde tanımlamıştır (Nixon, Narayanasamy ve Penny, 2013).

Destek Gereksinimi: Hasta aileleri hastalarının genel durumu hakkında bilgi alma, tedavi ve bakım ile ilgili planlama ve karar verme süreçlerine katılma, duygusal belirsizlik ve strese başa çıkma konularında desteğe gereksinim duymak-

tadır (Naef, Massarotto ve Petry, 2020; Abdel-Aziz ve ark., 2017). Creutzfeldt ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada şiddetli akut beyin travmalı hastaların ailelerinin, pandemi öncesinde YBÜ ekibinden en fazla duygusal yönde destek istediğini, COVID-19 pandemisiyle birlikte ziyaret yasaklarının getirilmesiyle bu isteğin bilgilendirme desteğine döndüğünü belirtmişlerdir (Creutzfeldt ve ark., 2021). Kentish-Barnes ve arkadaşlarının (2021) araştırmasında ise pandemi döneminde hasta ailesiyle iletişimin daha çok telefon gibi uzaktan iletişim araçları ile gerçekleştirildiğini; bu durumun ise hasta ailelerinin yeterli bilgi ve destek alamamasına neden olduğunu bildirmiştir. Hasta ailesinin manevi yönden desteklenmesi (sevgi şefkat göstermek, onlarla ilgilenildiğini hissettirmek, teselli etmek, duygularını paylaşmak, YBÜ ekibi tarafından benimsendiğini hissettirmek); stres ve anksiyeteyi, kötü deneyimleri ve memnuniyetsizliği azaltırken; benlik saygısı ve depresyonu iyileştirmekte, yas sürecini olumlu yönde etkilemektedir (Selman ve ark., 2020; Riahi ve ark., 2018). Ayrıca hemşirelerin hasta ailesine, din, sosyal ve psikoloji hizmetleri özelinde yetkin kişilere ulaşmalarında da destek olmaları gerekmektedir (Selman ve ark., 2020).

Konfor Gereksinimi: Konfor; fiziksel, çevresel ve psikososyal yönden etkilenen, zamana ve mekana göre değişen, bütüncül, öznel ve çok boyutlu bir kavramdır. Konfor algısı bireyden bireye farklılık göstermekle birlikte hastalık ve sağlık durumunda da değişebilmektedir (Terzi ve Kaya 2017). Kendisiyle ilgilenilen ve gereksinimleri karşılanan hasta ailelerinin konfor düzeyi artmakta ve yaşadıkları olumsuz deneyimler azalmaktadır (Kang ve ark., 2020; Meneguín, de Souza Matos, Miot, ve Pollo, 2019). Bekleme salonları beslenme, bilgi alma, barınma gereksinimlerini karşılayabilecek şekilde geniş, temiz ve konforlu olmalıdır (Kang ve ark., 2020; Jacob ve ark., 2016). Yapılan araştırmalarda hasta ailelerinin bekleme salonlarının fiziki koşullarının yetersizliğinden, ziyaret saatlerinin esnek olmamasından, sağlık çalışanlarının ilgisizliğinden yakındıkları; bu durumun ailelerin konfor gereksiniminin karşılanamamasına bağlı ailelerde memnuniyetsizliğe yol açtığı bildirilmektedir (Bharadwaj ve ark., 2022; Kang ve ark., 2020; Jacob ve ark., 2016).

NÖROŞİRURJİ YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARIN AİLELERİNİN GEREKSİNİMLERİNİ KARŞILAMAYA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

Yoğun bakım ünitesinde hastası yatan ailelerin gereksinimlerinin karşılanmasında yararlı olabilecek birkaç yaklaşım bulunmaktadır. Bunlardan birisi de son yıllarda YBÜ'lerde "Hasta-Aile Merkezli Bakım" yaklaşımı olup önemi her geçen gün daha çok benimsenmektedir (Bharadwaj ve ark., 2022; Kennedy ve ark., 2021). Bu yaklaşımda hasta aileleri; YBÜ ekibinin bir parçası kabul edilmekte, karar alma süreçlerine ve bakıma aktif katılımı sağlanmakta, sürekli iletişim sürdürülmektedir (Bharadwaj ve ark., 2022; Kennedy ve ark., 2021; Kang ve ark., 2020). Aile merkezli

yaklaşım; YBÜ'de tedavi ve bakım hizmetinin yüksek kalitede yürütülmesini sağlamakta, hasta ailesinin memnuniyetini arttırmakta, hasta bakımında aktif rol oynadıkları için duygusal anlamda daha iyi hissetmelerini sağlamakta, aile ile sürekli yakın iletişim, ailelerin karar verme sürecini kolaylaştırmaktadır (Bharadwaj ve ark., 2022; Greenberg ve ark., 2022; Dharmalingam ve ark., 2016; Kennedy ve ark., 2021).

Hasta ailesinin gereksinimlerinin karşılanmasında etkili olabilecek bir diğer yaklaşım ise açık ziyaret politikasıdır. Açık ziyaret politikası saat sınırlaması olmaksızın ailelerin hastalarını ziyaret edebilmesiyken (Galazzi ve ark., 2023); sıkı ziyaret politikası ziyaret sürelerinin uzatılması ile esnek modele dönüştürülebilmektedir (Kamali ve ark., 2020). Şiddetli akut beyin hasarı gibi bilinci kapalı, iletişim kuramayan ve kendini savunmayan nöroşirürji hastalarında; aile üyelerinin YBÜ içindeki varlığı hem hasta hem de aile için yararlıdır. Ailenin baş etmesini kolaylaştırırken aynı zamanda sevdiklerinin durumu ve bakımıyla ilgili değişen ve öngörülemeyen koşulları anlamalarına yardımcı olmaktadır (Creutzfeldt ve ark., 2021). Ailenin YBÜ'de hastasını ziyaret etmesine izin verildiğinde; aile hastasının yanında bulunarak duygusal gereksinimini (yanında sessizce oturur, dokunabilir, konuşabilir) karşılayabilir, stres, anksiyete ve TSSB azaltabilir, hasta bakımına katılabilir. Bu durum hem hastanın hem de ailenin psikolojik iyilik halini arttırmaktadır. Bununla birlikte aile soru sorma olanağı yakalayabileceğinden hastası hakkında YBÜ ekibi ile bilgi paylaşımı yapabilmekte ve aile eğitimi sağlanabilmektedir. Hasta ailesi, özellikle hasta ve yakınları arasındaki bakımın sürekliliğinde önemli bir role sahip olan hemşireler ile daha iyi etkileşim ve iş birliği sağlayacaktır. Tüm bunlar YBÜ ekibi ile aile arasında güven duygusunu geliştirilebilir ve ailenin bakımdan memnuniyetinin artmasına katkı sağlayabilir (Creutzfeldt ve ark., 2021; Bharadwaj ve ark., 2022; Kamali ve ark., 2020; Galazzi ve ark., 2023, Perrin 2018b). Aile üyelerinin YBÜ'de bulunması; tanıdık duygusal uyaran kaynağı olarak görülmekte ve hastanın kognitif durumunun daha hızlı düzelmesini, daha az deliryum gelişmesini, prognozunu iyileşmesini, fizyolojik yararlarını (dinlenme süresini uzatarak hastanın kan basıncı, kalp atım hızı ve kafa içi basıncını düşürdüğü) ve YBÜ'de kalış süresinin kısalmasını sağlayabilir (Kamali ve ark., 2020; Perrin, 2018b).

Hasta ailesinin gereksinimlerinin karşılanmasında etkili olabilecek bir diğer yaklaşım ise YBÜ ekibi ile iletişimin sağlanması ve sürdürülmesidir. Hasta ailesine basit, sade ve anlaşılabilir bir dille düzenli aralıklarla bilgi verilmeli, soru sormasına izin verilmeli ve soruları dürüstçe yanıtlanmalıdır. Bunun yanında ailelerin umutlarını yitirmemeleri ya da durumu kötüleştiğinde üzülmemeleri için eksik ya da gerçekçi olmayan bilgilerden ve tıbbi dil kullanmaktan kaçınılmalıdır (Karahan ve ark. 2020; Perrin, 2018b; Abdel-Aziz ve ark., 2017; Baykal ve Koç Tütüncü, 2017). YBÜ ekibi, profesyonel yaşamlarında sürekli tıbbi terimleri kullandıklarından dolayı bu terimler olağan gelmektedir. Ancak tıbbi dilin kullanımı, bilgilendirme esnasında yanlış anlaşılma veya hiç anlaşılmamaya neden olabilmektedir (Baykal ve Koç Tütüncü, 2017).

Yoğun bakım hemşireleri hastaların aileleri ile kurdukları iletişimi mesleki rollerinin önemli bir parçası olarak görmektedir. Hemşireler, aileleri dinleyerek, onlarla iletişim kurarak, ailelerin manevi, umut ve sevdikleri kişiye yakın olma gereksinimlerine destek vererek, güvene dayalı bir hemşire aile ilişkisi oluşturmayı amaçlamalıdır. İyi iletişim becerileriyle hemşire, ailelerin hastanın durumunun genel resmini anlamalarına yardımcı olmaktadır (Adams, Mannix ve Harrington, 2015). Aile sosyal bir yapı olması nedeniyle bireylerde gelişen sağlık sorunları aile sistemini de etkilemektedir. Özellikle aile üyelerinden birinin YBÜ'ye kabul edilmesi aileler için büyük bir stres kaynağıdır. Bu süreçte sağlık ekibinde hasta ve aileler ile en fazla zaman geçiren meslek grubu olan hemşirelerin hasta ve ailesinin gereksinimlerine yönelik girişimleri planlayarak uygulaması, memnuniyeti arttırmaktadır (Abdel-Aziz ve ark., 2017).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak literatürde; YBÜ'de hastası yatan ailelerin karşılanmayan birçok gereksinimi olduğu, bu gereksinimlerden önceliği güven ve bilginin oluşturduğu ve YBÜ'de yatan nöroşirürji hastalarının ailelerine yönelik sınırlı sayıda araştırmanın olduğu görülmüştür. YBÜ hemşireleri; aile merkezli bakım yaklaşımını benimseyerek, hasta ailesini bakım ve kararlara aktif katılımını sağlayarak, hasta ziyaret olanaklarını planlayarak, sürekli iletişim yollarını açık tutarak, güven ilişkisini geliştirebilir ve bilgi gereksinimini sağlayabilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Yazarlar finansal destek olmadığını beyan eder.

Yazar Katkısı

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): GAU (%40), GB (%30), HŞ (%30)

Veri Toplanması (Data Acquisition): GAU (%40), GB (%40), HŞ (%20)

Veri Analizi (Data Analysis): GAU (%40), GB (%40), HŞ (%20)

Makalenin Yazımı (Writing Up): GAU (%40), GB (%30), HŞ (%30)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): GAU (%40), GB (%30), HŞ (%30)

KAYNAKLAR

- Abdel-Aziz, A. L., Ahmed, S. E. S., Younis, G. A. E.H. (2017). Family needs of critically ill patients admitted to the intensive care unit, comparison of nurses and family perception. *American Journal of Nursing Science*, 6(4), 333. doi: 10.11648/j.ajns.20170604.18
- Adams, A., Mannix, T., Harrington, A. (2015). Nurses' communication with families in the intensive care unit – a literature review. *British Association of Critical Care Nurses*, 22(2), 70-80. doi: 10.1111/nicc.12141
- Almagharbeh, W. T., Alhassan, M. A., Motlaq, M. A., Almagarbeh, R. N. E. T. (2019). Family needs of critically ill patients in central Jordan: a family perspective. *American Journal of Biomedical Science & Research*, 1(5), 217-221. doi: 10.34297/AJBSR.2019.01.000546
- Al-Mutair, A. S., Plummer, V., O'Brien, A., Clerehan, R. (2013). Family needs and involvement in the intensive care unit: A literature review. *Journal of Clinical Nursing*, 22(13-14), 1805-1817. doi: 10.1111/jocn.12065
- Alsharari, A. F. (2019). The needs of family members of patients admitted to the intensive care unit. *Patient Preference and Adherence*, 13, 465-473. doi: 10.2147/PPA.S197769
- Bambi, S., Iozzo, P., Raserio, L., Lucchini, A. (2020). COVID-19 in critical care units: rethinking the humanization of nursing care. *Dimensions of Critical Care Nursing: DCCN*, 39(5), 239-241. doi: 10.1097/DCC.0000000000000438
- Baykal, D., Koç Tütüncü, S. (2017). Yoğun bakımdaki sağlık çalışanlarının hasta yakınlarıyla olan iletişiminin araştırılması. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1, 33-47.
- Bharadwaj, S., Umamaheswara Rao, G. S., Hegde, A., Chakrabarti, D. (2022). Survey of family satisfaction with patient care and decision making in neuro-intensive care unit- a prospective single center cross sectional study from an indian institute of neurosciences. *Neurology India*, 70(1), 135-147. doi: 10.4103/0028-3886.338671
- Creutzfeldt, C. J., Schutz, R. E. C., Zahuranec, D. B., Lutz, B. J., Curtis, J. R., Engelberg, R. A. (2021). Family Presence for patients with severe acute brain injury and the influence of the covid-19 pandemic. *Journal of Palliative Medicine*, 24(5), 743-746. doi: 10.1089/jpm.2020.0520
- Dharmalingam, T. K., Kamaluddin, M. R., Hassan, S. K., Zaini, R. H. (2016). The needs of Malaysian family members of critically ill patients treated in intensive care unit, hospital universiti sains malaysia. *Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences*, 12(2).
- Frontera, J. A., Curtis, J. R., Nelson, J. E., Campbell, M., Gabriel, M., Hays, R. M., ... Weissman, D. E. (2015). Integrating palliative care into the care of neurocritically ill patients: a report from the ipal-icu (improving palliative care in the intensive care unit) project advisory board and the center to advance palliative care. *Critical Care Medicine*, 43(9), 1964-1977. doi: 10.1097/CCM.0000000000001131
- Gaeeni, M., Farahani, M. A., Seyedfatemi, N., Mohammadi, N. (2015). Informational support to family members of intensive care unit patients: the perspectives of families and nurses. *Global Journal of Health Science*, 7(2), 8-19. doi: 10.5539/gjhs.v7n2p8
- Galazzi, A., Binda, F., Gambazza, S., Cantù, F., Colombo, E., Adami, I., ... Raserio, L. (2023). The end of life of patients with covid-19 in intensive care unit and the stress level on their family members: a cross-sectional study. *Nursing in Critical Care*, 28(1), 133-140. doi: 10.1111/nicc.12783
- Greenberg, J. A., Basapur, S., Quinn, T. V., Bulger, J. L., Schwartz, N. H., Oh, S. K., ... Glover, C. M. (2022). Challenges faced by families of critically ill patients during the first wave of the COVID-19 pandemic. *Patient Education and Counseling*, 105(2), 297-303. doi: 10.1016/j.pec.2021.08.029
- Gündoğan, R., Neşe, A. (2022). Yoğun bakım hastası olan hasta yakınlarının hemşirelerden beklentilerinin belirlenmesi. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 26(1), 9-17.
- Harlan, E. A., Miller, J., Costa, D. K., Fagerlin, A., Iwashyna, T. J., Chen, E. P., ... Valley, T. S. (2020). Emotional experiences and coping strategies of family members of critically ill patients. *Chest*, 158(4), 1464-1472. doi: 10.1016/j.chest.2020.05.535
- Hirshberg, E. L., Butler, J., Francis, M., Davis, F. A., Lee, D., Tavake-Pasi, F., ... Hopkins, R. O. (2020). Persistence of patient and family experiences of critical illness. *BMJ Open*, 10(4), e035213. doi: 10.1136/bmjopen-2019-035213
- Hwang, D. Y., Yagoda, D., Perrey, H. M., Tehan, T. M., Guanci, M., Ananian, L., ... Rosand, J. (2014). Assessment of satisfaction with care among family members of survivors in a neuroscience intensive care unit. *The Journal of Neuroscience Nursing : Journal of the American Association of Neuroscience Nurses*, 46(2), 106-116. doi: 10.1097/JNN.0000000000000038
- Imanipour, M., Kiwanuka, F., Akhavan Rad, S., Masaba, R., Alemayehu, Y. H. (2019). Family members' experiences in adult intensive care units: A systematic review. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(3), 569-581. doi: 10.1111/scs.12675

- Jacob, M., Horton, C., Rance-Ashley, S., Field, T., Patterson, R., Johnson, C., Frobos, C. (2016). Needs of patients' family members in an intensive care unit with continuous visitation. *American Journal of Critical Care* : an official publication, American Association of Critical-Care Nurses, 25(2), 118-125. doi: 10.4037/ajcc2016258
- Kamali, S. H., Imanipour, M., Emamzadeh Ghasemi, H. S., Razaghi, Z. (2020). Effect of programmed family presence in coronary care units on patients' and families' anxiety. *Journal of Caring Sciences*, 9(2), 104-112. doi: 10.34172/JCS.2020.016
- Kang, J., Cho, Y. J., Choi, S. (2020). State anxiety, uncertainty in illness, and needs of family members of critically ill patients and their experiences with family-centered multidisciplinary rounds: A mixed model study. *PloS One*, 15(6), e0234296. doi: 10.1371/journal.pone.0234296
- Karahan, E., Akin, N., Çelik, S. (2020). Yoğun bakımda yatan hastaların deneyimleri ve aile gereksinimlerinin incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 140-149. doi: 10.30569.adiyaman saglik.710495
- Khatri Chhetri, I., Thulung, B. (2018). Perception of nurses on needs of family members of patient admitted to critical care units of teaching hospital, chitwan nepal: a cross-sectional institutional based study. *Nursing Research and Practice*, 1-7. doi: 10.1155/2018/1369164
- Kentish-Barnes, N., Morin, L., Cohen-Solal, Z., Cariou, A., Demoule, A., Azoulay, E. (2021). The lived experience of ICU clinicians during the coronavirus disease 2019 outbreak: A qualitative study. *Critical Care Medicine*, 49(6), e585-e597.
- Kennedy, N. R., Steinberg, A., Arnold, R. M., Doshi, A. A., White, D. B., DeLair, W., ... Elmer, J. (2021). Perspectives on telephone and video communication in the intensive care unit during COVID-19. *Annals of the American Thoracic Society*, 18(5), 838-847. doi: 10.1513/AnnalsATS.202006-729OC
- Lawson, T.N., Strohm, T.A. (2021). Neurosurgery. In B. Boling, K. Hatton, T. Hartjes (Eds.), *Concepts in surgical critical care* (pp. 566-603). Jones & Bartlett Learning; United States of America.
- Marshall, J. C., Bosco, L., Adhikari, N. K., Connolly, B., Diaz, J. V., Dorman, T., Zimmerman, J. (2017). What is an intensive care unit? A report of the task force of the world federation of societies of intensive and critical care medicine. *Journal of Critical Care*, 37, 270-276. doi: 10.1016/j.jccr.2016.07.015
- Meneguín, S., de Souza Matos, T. D., Miot, H. A., Pollo, C. F. (2019). Association between comfort and needs of ICU patients' family members: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Nursing*, 28(3-4), 538-544. doi: 10.1111/jocn.14644
- Molter, N. C. (1979). Needs of relatives of critically ill patients: a descriptive study. *Heart & Lung : The Journal of Critical Care*, 8(2), 332-339.
- Naef, R., Massarotto, P., Petry, H. (2020). Family and health professional experience with a nurse-led family support intervention in ICU: A qualitative evaluation study. *Intensive & Critical Care Nursing*, 61, 102916. doi: 10.1016/j.iccn.2020.102916
- Nixon, A. V., Narayanasamy, A., Penny, V. (2013). An investigation into the spiritual needs of neuro-oncology patients from a nurse perspective. *BMC Nursing*, 12, 2. doi: 10.1186/1472-6955-12-2
- O'Connor, S., Brenner, M., Coyne, I. (2019). Family-centred care of children and young people in the acute hospital setting: A concept analysis. *Journal of Clinical Nursing*, 28(17-18), 3353-3367. doi: 10.1111/jocn.14913.
- Ölçüm, H. İ., Özşen, K., Diken, A. İ., Yazla, E., Karadere, M. E. (2018). Kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım birimlerinde hasta yakınının gereksinimleri: Anksiyete ve depresyon ile ilişkisi. *Yoğun Bakım Dergisi*, 9(3): 63-7.
- Ören, B. (2018). Yoğun bakımda hastası olan aile üyelerinin hemşirelerinin beklentileri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 217-226. doi: 10.17681/hsp.401525
- Perrin, K. (2018a). What is critical care?. In K. Perrin, C. Edgerly MacLeo (Eds.), *Understanding the essentials of critical care nursing* (pp. 1-15). Pearson Education.
- Perrin, K. (2018b). Care of the critically ill patients what is critical care?. In K. Perrin, C. Edgerly MacLeo (Eds.), *Understanding the essentials of critical care nursing* (pp. 23-50). Pearson Education.
- Poi, C. H., Koh, M. Y. H., Koh, T. L.-Y., Wong, Y.-L., Mei Ong, W. Y., Gu, C., ... Tan, H. L. (2022). Integrating palliative care into a neurosurgical intensive care unit (ns-icu): a quality improvement (qi) project. *American Journal of Hospice and Palliative Medicine*, 39(6), 667-677. doi: 10.1177/10499091211045616
- Riahi, S., Goudarzi, F., Hasanvand, S., Abdollahzadeh, H., Ebrahimzadeh, F., Dadvari, Z. (2018). Assessing the effect of spiritual intelligence training on spiritual care competency in critical care nurses. *Journal of Medicine and Life*, 11(4), 346-354. doi: 10.25122/jml-2018-0056
- Sağlık Bakanlığı. (2016). Hasta hakları yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4847&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Scott, P., Thomson, P., Shepherd, A. (2019). Families of patients in ICU: A scoping review of their needs and satisfaction with care. *Nursing Open*, 6(3), 698-712. doi: 10.1002/nop.2287

- Selman, L. E., Chao, D., Sowden, R., Marshall, S., Chamberlain, C., Koffman, J. (2020). Bereavement support on the frontline of COVID-19: recommendations for hospital clinicians. *Journal of Pain and Symptom Management*, 60(2), e81-e86. doi: 10.1016/j.jpainsymman.2020.04.024
- Shorofi, S. A., Jannati, Y., Moghaddam, H. R., Yazdani-Charati, J. (2016). Psychosocial needs of families of intensive care patients: Perceptions of nurses and families. *Nigerian Medical Journal : Journal of the Nigeria Medical Association*, 57(1), 10-18. doi: 10.4103/0300-1652.180557
- Şeren, H. (2022). Yoğun bakım ünitesinde covid-19 tanısıyla yatan hastaların yakınlarının gereksinimlerinin belirlenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Mersin.
- Terzi, B., Polat, Ş., Katran B., H., Kiraner, E., Kol, E. (2022). Determination of patients' family members' needs and related factors in the intensive care unit with visiting restrictions during the COVID-19 pandemic. *Intensive & Critical Care Nursing*, 73, 103295. doi: 10.1016/j.iccn.2022.103295
- Tosi, U., Chidambaram, S., Schwarz, J., Diaz, S. M., Singh, S., Norman, S., ... Pannullo, S. C. (2021). The world of neurosurgery reimagined post COVID-19: Crisis ↔ Opportunities. *World Neurosurgery*, 148, 251-255. doi: 10.1016/j.wneu.2020.11.167
- Van Mol, M. M., Boeter, T. G., Verharen, L., Kompanje, E. J., Bakker, J., Nijkamp, M. D. (2017). Patient- and family-centred care in the intensive care unit: A challenge in the daily practice of healthcare professionals. *Journal of Clinical Nursing*, 26(19-20), 3212-3223. doi: 10.1111/jocn.13669
- Wetzig, K., Mitchell, M. (2017). The needs of families of ICU trauma patients: An integrative review. *Intensive and Critical Care Nursing*, 41, 63-70. doi: 10.1016/j.iccn.2017.02.006
- Yeh, T. C., Huang, H. C., Yeh, T. Y., Huang, W. T., Huang, H. C., Chang, Y. M., ... Chen, W. (2020). Family members' concerns about relatives in long-term care facilities: Acceptance of visiting restriction policy amid the COVID-19 pandemic. *Geriatrics & Gerontology International*, 20(10), 938-942. doi: 10.1111/ggi.14022